

Nová tvář Busanu, některé z tváří korejského filmu

Tuzemské publikum zvyklé na festivalový okruh či nadšenecké komunity fanoušků asijské kinematografie si korejský film spojuje především s artovými výboji Kim Ki-duk a žánrovými filmy, mnohdy o poznání expresivnějšími, než jsme zvyklí ze Západu. Situace je však výrazně odlišná a poslední roky navíc přináší další množství změn, které se nepřímo dotkly i 16. ročníku festivalu v Busanu (na psaní s počátečním „B“ Korejci od letoška velmi dbali). S vědomím toho, že „jiný“ ještě neznamená „dobrý“, se podívejme na rozmanitost současné korejské kinematografie optikou nejvýznamnějšího asijského filmového festivalu.

„Nabroušené thrillery, historické eposy se středně velkými rozpočty a domácí animace uchvacují domácí publikum znuděné předvídatelným mainstreamem,“ psal k tématu profesní magazín The Hollywood Reporter a vystihl tak některé směry, jimiž se problémy sužovaná, ale stále plodná korejská kinematografie ubírá. Pestrost – nikoliv nutně kvalita – korejského filmu se projevila též ve festivalovém programu, včetně toho soutěžního. Široké zastoupení velkofilmů i na digitál točených komorních dramatech uvedlo do funkce ředitele festivalu Lee Yong-kwana, jednoho ze tří zakladatelů, který po patnácti letech nahradil uctívaného Kim Dong-hoa a sám otevřeně hovořil o éře „po Kimovi“. O této výměně se v Busanu hovořilo ze všeho nejvíce, druhým stěžejním tématem pak byl přesun do nového festivalového centra, které bylo dokončeno těsně před akcí, protože se mohly debaty rozšířit nejen na údajné zatékání při dešti, ale i umělohmotnou vůni nových sedaček v pohodlných kinosálech. Přidáme-li ještě hojně probíraný přesun filmového trhu do nového komplexu BEXCO, mohlo by se zdát, že filmy stály stranou, což přirozeně není pravda.

Devadesát minut na 3D toaletě

V roce 2007 se korejský filmový průmysl potácel na dně a dodnes nenašel zaručený recept na úspěšný film, o němž si dříve myslel, že ho má. Když v roce 2006 protestoval během Berlinale režisér Park Chan-wook (*Oldboy*, *Žízeň*) proti zrušení kvót na promítání domácích filmů na korejských plátnech, věděl, co dělá. Přestože kvóty se dodnes, byť se sníženou hranicí, dodržují, není výjimkou, že je kinaři naplňují komerčními spektakly, čímž mohou přirozeně znevýhodňovat „malé“ filmy. Prostor v kině ovšem ještě neznačí návštěvnost, jak to koneckonců prokázaly i četné projekce v Busanu, u nichž se dalo jen stěží hovořit o důstojném obsazení sálu.

Mimořádné publicity se však dle očekávání dočkala 3D konverze historicky nejúspěšnějšího domácího filmu *The Host* (režie: Bong Joon-ho), který po uvedení v roce 2006 vidělo v osmačtyřicetimilionové zemi třináct milionů diváků. Monster film se sociálně-satirickým ostřím ve své trojrozměrné verzi neztratil nic ze své původní síly, byť se zjevně jedná o marketingový krok, který by mohl pomoci též k průniku do americké distribuce. Sám režisér sice převodu svého hitu přihlížel, šlo ale výhradně o technický proces, který vyznění původního díla nijak nemění, stejně jako střihem nijak nezasahuje do jeho originální verze.

3D filmy budily pozornost též na filmovém trhu, byť co do uskutečněných obchodů nebyly výsledky tolik oslnivé. Formát si zjevně stále hledá své publikum (a je otázka, jak moc ho kdy najde) a už kvůli zvýšeným nákladům a opatrnosti vládnoucích v oblasti televizního a video trhu není samospásný. Svě o tom může vypovědět další dodatečný převod do 3D, tentokrát původně televizního (!) snímku *Persimmon* (režie: Choo Sang-rok). Ten se takřka celý odehrává na veřejných toaletách tak zanedbaných, že je jejich tmavá šed' od 3D vyloženě odrazuje. Nestalo se a hororová konverzačka

(šest lidí se společným vroubkem v minulosti je odsouzeno k přiznání a/nebo smrti) nikdy nevydělá, ani nezaujme svým námětem a třetí rozměr ji jaksi očekávatelně vůbec neobohacuje.

Pokud se 3D naopak daří v oblasti dětské animace, působí snímek *The King of Pigs* (režie: Yeun Sang-ho) jako velice nepravděpodobné zjevení. První korejský „animák“ zacílený na dospělé publikum je velice syrovým příběhem školní šikany. Už samotné setkání dvou někdejších spolužáků po patnácti letech nepostrádá napětí, nemluvě o retrospektivách do školních let. Surový až násilný snímek, který ale dokáže pracovat též s výstižnými náznaky, zprostředkovává velice citelnou bolest. „Lidi nad osmnáct se na film mohou s klidem podívat. On v Koreji stejně nikdo občanky nekontroluje,“ glosoval režisér komerční vyhlídky svého filmu, který patřil mezi nejkvalitnější hodnocené domácí tituly v programu.

Ztrouchnivělá minulost a pokusy o novoty

Zástupci korejských filmařů nepřestávají upozorňovat na problémy tamního systému a neméně rádi vyzdvihují kinematografickou minulost země. Zatímco ocenění Kim Kee-duka (neplést s Kim Ki-dukem), od konce 70. let neaktivního režiséra, který do té doby vytvořil zhruba šest desítek filmů, budilo v Busanu velkou pozornost, projekt *A Journey with Korean Masters* zůstal v ústraní. Dlužno říct, že naštěstí. Série čtyř krátkých filmů od veteránů korejské režie totiž nedokázala zastřít ani chabý rozpočet, ani absenci uceleného tvaru. Cílem projektu bylo vedle propagace města Soulu, kde se filmy odehrávají, též „spojit staré s novým“. Příběhy hrdinů pokročilého věku, do jejichž životů vstupují postavy o kus mladší, ale trpí těžkopádností a naivitou, až se zdá, že celý projekt vzniknul spíše ze soucitu a ten by ho měl i omlouvat. Pokud katalogová anotace sice hovoří o „kvalitě srovnatelné, ba vyšší než u kteréhokoliv jiného korejského filmu v programu“, vyznívá to spíše jako uctivá omluva. Jak zaznělo v dokumentárním filmu *Ari Ari the Korean Cinema* (režie: Heo Chul, Chung Ji-young), starší tvůrci (hojně častováni přízviskem „Mistr“) už dnes netočí. Návraty jako zmíněné čtyři krátké filmy jsou v tomto ohledu spíše medvědí službou, než lákadlem publika ke tvorbě „zasloužilých umělců“.

Drama *Jesus Hospital* (režie: Lee Sang-cheol, Shin A-ga), podpořené finančně fondem navázaným na samotnou busanskou přehlídku, naopak představuje typické festivalové indie drama, tentokrát o rodinných vztazích, které se tříbí během kómatu matky. Zatímco se většina jejich potomků shodne na odpojení od přístrojů, jedna dcera – mírně asociální, obézní outsiderka – je proti. Ruční kamerou natočený film kupí množství komplikací i dilemat, které vyvrcholí kolapsem jednoho z vnoučat, které má, jak se zjistí, stejnou krevní skupinu jako babička. Bavíme-li se o náhledu do chování postav, zašel ve svém komorním příběhu o poznání dále Lee Yoon-ki, jehož snímek *Come Rain, Come Shine* soutěžil už v únoru v Berlíně a navzdory možným výtkám si dokázal udržet mimořádně intimní, až meditativní tvar.

Ač jde o čistě domácí produkci, trpí snímek *From Seoul to Varanasi* (režie: Jeon Kyu-hwan) neduhů koprodukčních pudinků, v nichž se mísí vlivy několika zemí a násilně snoubí zápletky. Eskapistický snímek o nevěrném manželovi, jehož žena odjede do indického města, v němž dojde k teroristickému útoku, je přepjatým dramatem, v němž se neustále něco děje a ze scenáristické bezmoci jsou tím „něčím“ velice často autonehody. Emocionálně odtazžitý snímek může ve svých ojedinělých momentech připomenout kupříkladu chladné filmy Christiana Petzolda, většinou však odpuzuje nesmyslným skákáním mezi scénami a artistními disputacemi o tom, že při poslechu Chopina není vhodné hovořit o orgasmech. Mnohem autentičtěji vyzněl nový film Jeon Soo-ila *Pink*, jehož minulý

snímek *Himaláj* (2009) soutěžil v Karlových Varech. *Pink* je mírně zakuklené drama postav, které musí opustit rybářskou vesnici určenou k demolici. S podobně meditativní náladou, jaká dominovala jeho předešlému snímku, kroužíme okolo neurčitých postav, do nichž je možno pronikat jen v náznacích, záchvěvech otevřenosti, což je koneckonců strategie, která podobným korejským filmům v současnosti dominuje.

Vidina návratnosti

Na rozdíl od výše zmíněných filmů, má snímek *A Reason to Live* (režie: Lee Jeong-hyang), který se poněkud uhlazeně vyrovnává s tématem odpuštění, obstojné komerční vyhlídka. Takřka výhradně ženskými postavami zabydlené dílo konfrontuje příběh dvou hrdinek. Dívky týrané despotickým otcem, jehož představy nenaplnuje, a ženy, která odpustila muži, jež při autonehodě zabil jejího manžela, aby následně zjistila, že se po propuštění z vězení dopustil další vraždy. Snímek připomínající třeba *Život Davida Galea* (2003, režie: Alan Parker) zajímavě konfrontuje různé postoje postav, ale jeho dramatická linie vyzní nakonec až příliš „polotučně“ a nevýrazně, jako historika z Reader's Digest.

Spíše na mladé publikum cílí příběh hudební skupiny, která se potýká s bezpočtem problémů, přičemž nevalná kvalita její tvorby je tím nejmenším. *Dangerously Excited* (režie: Koo Ja-hong) je ten typ asijského filmu, který vábí na hezké tváře (koneckonců i v předchozím odstavci zmíněný film prodává tvář seriálové herečky Song Hye-kyo) a dynamický, ovšem nikoliv vynalézavý tvar. Když zkoušky kapely vyruší z klidu znučeného úředníka, který tráví volno biflováním encyklopedických znalostí, jako by chtěl pokořit „Riskuj“ i „Milionáře“, je zaděláno i na poselství o síle hudby.

Kontext samotného festivalu samozřejmě nabízí možnosti více či méně posunutého čtení, než bychom filmům dopřáli v jiném prostředí, ať už evropské přehlídky či domácí projekce. Průměrné filmy mohou působit v obklopení hereckými hvězdami, jimž statují nadšené fanynky, o něco lépe, uctivost a naprostá odevzdanost Korejců zase přinejmenším v konverzaci odradí od krutého zhodnocení. Stejně jako setkání s režisérem Chung Ji-youngem v metru, který stejně jako vy vzdal dopravu narvanými ulicemi nedělního města. Je ale zajímavé, jak navzdory jisté devótnosti dokáží tvůrci festivalového katalogu, který zpravidla nepřipouští nedostatky, přiznávat nedostatky vybraných filmů. Třeba *The Host* tak ve své 3D verzi „ukazuje negativa formátu, který přináší také špatnou ostrost a bolavé oči“. Alespoň závan kritiky, který byl jinak ve vztahu k domácím filmům – na rozdíl od stavu průmyslu, včetně bující vertikální integrace produkčních a distribučních společností – z vyjádření místních jen těžko čitelný.

Viktor Palák

Autor je členem mezinárodní federace filmových kritiků FIPRESCI.